

Ieskats Eiropas Savienības ārpolitiskās ekspertīzes avotos

Diāna Potjomkina

Rīgas Stradiņa universitāte, Doktorantūras nodaļa, Latvija

Ievads. Darbā tiek sniegts ieskatu tajā, no kurienes Eiropas Savienība iegūst ārpolitisko ekspertīzi par kaimiņvalstīm. Ekspertīze, arī politikā, bieži vien tiek uzskatīta par neitrālu informāciju, ko var summēt, pierādīt vai apgāzt, rezultātā atrodot vienu pareizo risinājumu. Taču praksē zināšanas ir politiskas, “pareizie” risinājumi tiek aktīvi apspriesti un apstrīdēti, zināšanas var dot vienam aktoram varu pār citu, un dominējošās doktrīnas var arī atspoguļot nevienlīdzīgu spēku sadalījumu starp politiskajiem aktoriem. Tas ir attiecināms arī uz Eiropas Savienību. Šī darba mērķis ir indicēt faktorus, kas ietekmē ES ekspertīzes veidošanu, un parādīt, kā tos būs iespējams analizēt turpmākajā pētniecībā.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir aplūkot, kā zināšanas tiek veidotas Eiropas Savienības ārpolitikā, un indicēt faktorus, kas rada sagrozījumus un nevienlīdzību šajā procesā. Mani interesē, kāpēc noteiktas valstis, organizācijas un indivīdi tiek vai netiek uzskatīti par “ekspertiem” noteiktā jautājumā, kādiem zināšanu avotiem ES ārpolitikas veidotāji dod priekšroku, kā ES atbalsta jaunas ekspertīzes ražošanu u. tml. Šis pētījums joprojām ir procesā. Izmantotie materiāli ir zinātniskā literatūra un primārie avoti par ES ārpolitiku un ekspertīzes veidošanu kopumā. Izmantotās metodes ir avotu analīze, kā arī neoficiālas intervijas.

Rezultāti. Provizorisks rezultāti liecina, ka ārpolitiskās ekspertīzes ražošana Eiropas Savienībā tiešām ir politizēta, ietekmējot pieņemto lēmumu kvalitāti. Politizācija un nevienlīdzīga attieksme pret dažādiem ekspertīzes avotiem izpaužas dažādos veidos, tostarp finansējot lielas pētnieciskās organizācijas, aicinot uz konferencēm galvenokārt partnervalstu pārstāvjus, kas aizstāv pašreizējās ES politikas, kā arī apelējot pie noteiktām “patiesībām” instrumentāli, ar nolūku aizstāvēt ar tām nesaistītus mērķus. Šābrīža vispārpieņemto zināšanu kopums par ES ārpolitiku attiecībā uz kaimiņvalstīm ir ticis veidots, dodot priekšroku noteiktiem “ekspertiem”, un ar šābrīža politiku ES saglabā *status quo*.

Secinājumi. Pētniecībai par ekspertīzes veidošanu politikā ir liels potenciāls: tā var izgaismot sliktāk izprotamus aspektus valstu un organizāciju rīcībā, kā arī var parādīt ceļu situācijas uzlabošanai un vienlīdzīgai dažādu balsu iekļaušanai lēmumu pieņemšanā. Praktisks darbs šajā virzienā tiks turpināts.